

УДК 351.84:364.373.55 (477)

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.1-2.18>

Т. В. Кравченко

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри менеджменту освіти та психології
КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради

Є. О. Гревцева

кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри менеджменту освіти та психології
КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради

СУЧАСНИЙ СТАН ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ ЗАХИСТОМ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ

У статті здійснено аналіз основних рис державного управління у сфері соціального захисту населення, зокрема працівників освіти, на сучасному етапі розвитку України. Проаналізовано вплив освітніх трансформацій на забезпечення соціальних прав і гарантій педагогічних працівників. Визначено нормативно-правові акти, які здійснюють правове регулювання процесу соціального захисту вчителів. Підкреслено, що задля забезпечення потреби людини в матеріальних благах і послугах, у формуванні фінансових ресурсів, їх реалізації соціальні стандарти та гарантії повинні бути визначальними для державної соціальної політики.

На основі дослідження сучасних наукових розвідок визначено правомірність думки про те, що державні соціальні гарантії, частиною яких є мінімальні соціальні стандарти в системі соціального забезпечення населення, виступають одночасно й елементом, й інструментом, і механізмом сучасного соціального захисту як педагогічних працівників, так й інших категорій населення України в цілому. Наголошено на важливості впровадження ефективних соціальних стандартів як еталону і стратегічного вектору обґрунтування стратегії соціального розвитку держави та її соціальної політики. Охарактеризовано основні державні соціальні гарантії, які встановлені законами та реалізують конституційне право громадян на достатній життєвий рівень, а також спеціальні соціальні гарантії для працівників освіти.

Аргументовано, що ефективно державне управління гарантує соціальну стабільність країни. Зазначено, що реформування освіти щодо підвищення якості освітніх послуг, яке сьогодні є реальністю життя Української держави, вимагає від державних органів управління виважених дій та довгострокових стратегій, які забезпечать гідний соціальний захист педагогічних працівників. Доведено, що від успішності державної соціальної політики, яка передусім повинна захищати особистість від різноманітних негативних впливів, залежить рівень життя сучасного освітянина, його особиста безпека та повага до честі та гідності сучасного педагогічного працівника.

Ключові слова: державне управління, соціальна політика, соціальний захист, державні соціальні гарантії, соціальні стандарти, соціальні потреби, життєдіяльність, соціальна підтримка, місцеві соціально-економічні програми.

Постановка проблеми. Стратегічною метою сучасної цивілізованої держави є забезпечення високих стандартів життя та рівний доступ її громадян до суспільних благ і послуг. Держава виступає гарантом гідного життєвого рівня та добробуту всіх

громадян. Конституція України (ст. 48) закріплює право кожного на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що охоплює достатнє харчування, одяг і житло [1]. Соціально-економічне й духовне відродження України неможливе без належної уваги до вирішення питань соціальної

сфери. Саме забезпечення гідних умов життєдіяльності населення держави гарантує суспільно-економічний прогрес. Але сьогодні стан вітчизняної соціальної сфери далекий від стабільності, сучасний соціально-економічний розвиток країни не змінив, а, навпаки, загострив, песимістичні настрої в суспільстві щодо покращення рівня життя населення. Ефективне державне управління гарантує соціальну стабільність країни. Реформування суспільства, яке сьогодні є реальністю життя Української держави, потребує від державних органів управління виважених дій та довгострокових стратегій, які гарантують соціальний захист і безпеку населення. Від успішності державної соціальної політики, яка перш за все повинна захищати особистість від різноманітних негативних впливів, залежать рівень життя громадян та їх соціальне самопочуття, котрі, зі свого боку, формують вектор ставлення населення до реформ, які пропонує уряд [2, с. 11]. Крім того, пріоритетним питанням розвитку кожної держави є високий рівень розвитку освіти та рівний доступ усіх громадян до якісних освітніх послуг, тому питання державного управління у сфері соціального захисту педагогічних працівників вимагає особливої уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних основ соціального захисту та механізмів його державного управління присвячені наукові праці багатьох українських і зарубіжних учених: В. Скуратівського,

В. Вакуленко, Н. Болотіної, Л. Баранник, О. Лаврухіна, О. Сидорчук та інших. Проблемам реформування системи соціальних послуг приділяли увагу такі науковці як І. Гнибіденко, В. Гошовська, К. Дубич, М. Кравченко, Е. Лібанова, В. Скуратівський, О. Черниш. Споріднені аспекти нормативно-правового забезпечення соціального захисту населення в Україні розглядають О. Басай, О. Лавріненко, В. Руденко, В. Рудик, В. Стрепко, І. Ярошенко.

Незважаючи на широкий спектр наявних наукових праць у сфері соціального захисту населення, окремі комплексні дослідження проблеми державного управління у сфері соціального захисту педагогічних працівників представлені в недостатньому обсязі.

Мета статті – аналіз основних рис державного управління у сфері соціального захисту населення, зокрема, працівників освіти, на сучасному етапі розвитку України.

Виклад основного матеріалу. Сучасні трансформації в галузі освіти вплинули на рівень соціальної захищеності педагогічних працівників (табл. 1). Необхідно зазначити, що ознакою ефективної соціальної політики є існування якісної системи соціальних стандартів та гарантій. Головним принципом формування державних соціальних стандартів і гарантій, згідно із Законом України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» [3], є забезпечення визначених Конституцією України соціальних

Таблиця 1

Основні показники в галузі загальної середньої освіти у 2010-2019 роках

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість закладів, од.	994	976	963	948	898	892	883	873	861	795
Кількість учнів у загальноосвітніх навчальних закладах - усього, тис. осіб	174,3	169,4	160,2	158,1	154,2	152,7	153,3	155,1	157,5	161,8
Кількість працівників освіти - усього, тис. осіб	22,4	21,8	21,6	21,9	21,2	21,0	20,5	20,1	20,0	19,9
Середня з/п в освіті (у розрахунку на одного штатного працівника, грн.)	1884	2077	2532	2696	2745	3132	3769	5857	7041	8135

Джерело: Офіційний сайт Державної служби статистики України [5].

прав та державних гарантій достатнього життєвого рівня для кожного [4].

Для того щоб забезпечити потреби людини в матеріальних благах і послугах, у формуванні фінансових ресурсів, їх реалізації, соціальні стандарти й гарантії повинні бути визначальними для державної соціальної політики. Сучасний дослідник Н. Горелов наголошує на тому, що розробка і впровадження соціальних стандартів та гарантій, які є вимогами щодо розвитку соціальної сфери, якості життя й рівня добробуту населення, – складне завдання, котре потребує розробки багаторівневої системи соціальних стандартів із виділенням мінімальних соціальних нормативів [6]. На педагогічних працівників розповсюджується дія всіх державних соціальних гарантій, які визначені Конституцією, а також додаткові соціальні пільги, відповідно до особливостей соціального захисту працівників галузі освіти.

Нормативно-правовою базою державного управління в галузі соціального захисту працівників освіти є такі Закони й підзаконні акти: Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про відпустки», Кодекс законів про працю, Накази та Листи МОН та Мінсоцполітики щодо внутрішнього трудового розпорядку та тривалості робочого часу педагогічних працівників [7; 8; 10]. Крім того, не менш важливим документом щодо державного управління у сфері соціального захисту педагогічних працівників виступає Галузева угода між МОН України та ЦК Профспілки працівників освіти й науки України на 2016–2020 рр., метою якої є внесення змін до чинних імперативів законодавчих норм щодо покращення умов праці та пенсійного забезпечення педагогічних працівників [11].

Варто звернути увагу на те, що державні соціальні гарантії – це встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат, установлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму. Головним принципом формування державних соціальних гарантій, відпо-

відно до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», є забезпечення визначених Конституцією України соціальних прав та державних гарантій забезпечення основних потреб та достатнього життєвого рівня для кожного [3; 4].

Дія соціальних гарантій поширюється практично на всі сфери життєдіяльності людини. Відповідно до чинного законодавства, соціальні стандарти поділяють на основні (мінімальний розмір заробітної плати, мінімальний розмір пенсії за віком, неоподатковуваний мінімум доходів громадян, розміри державної соціальної допомоги та інших соціальних виплат) та спеціальні, які стосуються окремих категорій населення (допомога постраждалим унаслідок аварії на ЧАЕС, оплата праці працівників бюджетної сфери, стипендії учням та студентам, індексація доходів населення тощо). Цілком правомірною є думка про те, що державні соціальні гарантії, частиною яких є мінімальні соціальні стандарти, в системі соціального забезпечення населення виступають одночасно й елементом, й інструментом, і механізмом сучасного соціального захисту як педагогічних працівників, так й інших категорій населення України в цілому. Соціальні стандарти є еталоном і стратегічним вектором обґрунтування стратегії соціального розвитку держави та соціальної політики [5].

Основні державні соціальні гарантії встановлюються законами з метою забезпечення конституційного права громадян на достатній життєвий рівень. До основних державних соціальних гарантій відносяться такі: мінімальний розмір заробітної плати, мінімальний розмір пенсії за віком, неоподатковуваний мінімум доходів громадян, розміри державної соціальної допомоги та інших соціальних виплат. Лише законами, а не підзаконними нормативними актами визначаються вже зазначені гарантії, а також встановлюється величина порогу індексації грошових доходів громадян та пільги щодо оплати житлово-комунальних, транспортних послуг і послуг зв'язку, а також критерії їх надання [4]. Необхідно наголосити, що основні державні соціальні гарантії,

які є основним джерелом існування, не можуть бути нижчими від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Як зазначають вітчизняні фахівці Н. Баранова і Т. Новікова, при аналізі визначення прожиткового мінімуму потрібно враховувати такий факт: він визначений законом як базовий соціальний стандарт, проте по суті суперечить самому поняттю «стандарт» і не може задовольнити основних соціальних та культурних потреб особистості [12]. Прожитковий мінімум складається із таких двох елементів:

1) фізіологічного, який є вартісним вираженням матеріальних цінностей, котрі найбільш необхідні для існування людини (варто зауважити, що в розвинутих країнах він становить 80–87% загального прожиткового мінімуму);

2) соціального, що є набором духовних цінностей мінімально прийняттого рівня життя. В реаліях сьогодення українського суспільства прожитковий мінімум (далі – ПМ) у країні постійно зростає, але при цьому ледве може задовольнити первинні, тобто фізіологічні, потреби людини. Особливістю українського ПМ є, перш за все, те, що його розраховують на одну особу, хоча світова практика визначає його як рівень заробітної плати, необхідний для задоволення основних життєвих потреб сім'ї середнього розміру в конкретній економіці [3].

Формування ПМ базується на визначенні вартості набору товарів та послуг, мінімально необхідних для задоволення потреб у харчуванні на рівні мінімально необхідних норм споживача, а також мінімальних потреб в одязі, взутті, предметах домашнього вжитку, медикаментах, комунальних і побутових послугах, транспорті, культурі – мінімального споживчого кошика (далі – МСК). В Україні склад МСК досить далекий навіть від мінімальних потреб сучасної особистості, й деякі його складники або термін їх використання породжують багато запитань, суперечностей і навіть обурення серед громадян. Незважаючи на те, що склад мінімального споживчого кошика було переглянуто, цей перегляд на сьогодні не вирішив наявної проблеми. Згідно зі ст. 46 Конституції Укра-

їни, ПМ є базовим соціальним стандартом, тому його використовують для розрахунку соціальних платежів, пенсій та інших соціальних стандартів. Законодавство дозволяє призначати доплату в розмірі, який надає змогу забезпечити ПМ, але на практиці в Законі «Про державний бюджет» на поточний рік встановлено так званий рівень забезпеченості прожиткового мінімуму. РЗПМ визначають у відсотках до реального показника, він не перевищує 30% від офіційно встановленого ПМ. Варто звернути увагу на те, що такий стан справ порушує конституційне право громадян на достатній рівень життя.

Законами України з метою надання соціальної підтримки населенню України в цілому та окремим категоріям громадян встановлюються державні гарантії щодо:

- рівня життя населення, яке постраждало внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС;

- рівнів оплати праці працівників різної кваліфікації в установах та організаціях, які фінансуються з бюджетів усіх рівнів;

- стипендій учням професійно-технічних та студентам вищих державних навчальних закладів;

- індексації доходів населення з метою підтримання достатнього життєвого рівня громадян та купівельної спроможності їхніх грошових доходів в умовах зростання цін;

- обслуговування у сфері освіти, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, торгівлі та громадського харчування;

- забезпечення пільгових умов задоволення потреб у товарах та в послугах окремих категорій громадян, які потребують соціальної підтримки [3].

Державні соціальні гарантії є обов'язковими для всіх державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ й організацій, незалежно від форми власності. Органи місцевого самоврядування у процесі розробки та реалізації місцевих соціально-економічних програм можуть передбачати додаткові соціальні гарантії за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Надання державних соціальних гарантій здійснюється за кошт бюджетів усіх

рівнів, підприємств, установ й організацій та соціальних фондів на засадах адресності та цільового використання. Розрахунки й обґрунтування показників видатків на соціальні потреби у проєктах державного бюджету України та місцевих бюджетів здійснюються на підставі державних соціальних стандартів, визначених відповідно до закону [4; 5].

З метою дотримання державних соціальних гарантій, оцінки ефективності державної соціальної політики, її впливу на рівень та якість життя в Україні здійснюється постійний державний моніторинг у сфері застосування та фінансового забезпечення державних соціальних стандартів і нормативів. Основними засобами здійснення моніторингу є:

- 1) щомісячна оцінка вартісної величини основних державних соціальних стандартів;
- 2) ведення державного статистичного обліку щодо дотримання державних соціальних стандартів і нормативів;
- 3) поточне коригування вартісних величин державних соціальних нормативів та нормативів фінансування залежно від зміни цін та інших умов їх формування.

За результатами моніторингу здійснюється перегляд розмірів державних соціальних гарантій у порядку, що визначається законами. Так, мінімальна пенсія – це державна соціальна гарантія. Порядок виплати й розмір мінімальної пенсії в Україні регулюється Законом «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [13]. Цей закон поширюється на тих громадян, які платять внески до Пенсійного фонду, або за кого внески платять працедавці. Мінімальна пенсія в Україні належить тим, хто вийшов на пенсію за віком, а також у зв'язку із втратою годувальника на одного утриманця. Мінімальний розмір пенсії за віком нараховується за наявності необхідного страхового стажу. Необхідний страховий стаж для чоловіків складає 25 років, а для жінок – 20 років. Мінімальна пенсія за віком встановлюється в розмірі одного прожиткового мінімуму для осіб, котрі втратили працездатність, за наявності необхідного страхового стажу.

За кожен рік страхового стажу понад встановлений необхідний мінімум роз-

мір мінімальної пенсії в Україні збільшується на один відсоток. Тобто за кожен рік стажу понад норму передбачена доплата в один відсоток від фактичного розміру пенсії, яка вже була нарахована з урахуванням стажу й заробітку. Але ця сума не повинна перевищувати одного відсотка від мінімальної пенсії. Якщо ж страховий стаж не досягає необхідного мінімуму, то розмір пенсії встановлюється пропорційно наявному страховому стажу.

З огляду на проблему нашого дослідження, доцільним є аналіз спеціальних гарантій працівникам освіти декларованого Закону України «Про освіту» (далі – Закон про освіту) [7]. Відповідно до ст. 57 Закону про освіту, держава забезпечує педагогічним і науково-педагогічним працівникам таке:

- належні умови праці та медичне обслуговування;
- оплату підвищення кваліфікації;
- правовий, соціальний, професійний захист;
- диференціацію посадових окладів (ставок заробітної плати) відповідно до кваліфікаційних категорій, встановлення підвищених посадових окладів (ставок заробітної плати) за педагогічні звання, надбавок за почесні звання, доплат за наукові ступені та вчені звання;
- виплату педагогічним працівникам щорічної грошової винагороди в розмірі до одного посадового окладу (ставки заробітної плати) за сумлінну працю;
- зразкове виконання покладених на них обов'язків;
- виплату педагогічним і науково-педагогічним працівникам допомоги на оздоровлення в розмірі місячного посадового окладу (ставки заробітної плати) при наданні щорічної відпустки;
- надання пільгових довгострокових кредитів на будівництво (реконструкцію) чи придбання житла або надання службового житла в порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України;
- інші гарантії, визначені законом України.

Крім того, за педагогічним чи науково-педагогічним працівником зберігається попередній середній заробіток, якщо працівник:

– захворів і тимчасово не може виконувати посадові обов'язки та перебувати в колективі осіб, які навчаються;

– тимчасово переведений за цих чи інших обставин на іншу роботу;

– мобілізований для проходження військової служби за призовом [7].

У разі хвороби або каліцтва попередній середній заробіток виплачується до відновлення працездатності або встановлення інвалідності.

Важливим є зобов'язання Держави щодо гарантування педагогічним працівникам можливості реалізувати всі конституційні права, зокрема сприяння житловому забезпеченню, яке реалізується через надання безоплатного користування житлом з опаленням й освітленням у межах установлених норм відповідно до наказу Мінпраці та соціальної політики, МОН, МОЗ та Мінкультури від 13.09.2006 р. № 341/651/619/769, а саме:

– педагогічним працівникам, які працюють у сільській місцевості й селищах міського типу;

– пенсіонерам, які раніше працювали педагогічними працівниками в таких населених пунктах і проживають у них.

Ці пільги надаються за умови, що розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї з розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України [14].

Варто наголосити, що основним завданням соціальної політики країни є дотримання соціальної справедливості, побудова ефективної системи державного управління та впровадження таких механізмів соціального управління, які стануть основою підвищення рівня економічного життя громадян. Але, незважаючи на наявну систему державних соціальних гарантій, аналіз сучасного стану державного управління у сфері соціального захисту педагогічних працівників окреслює певний комплекс досягнень і суперечностей.

Висновки і пропозиції. Отже, маємо підстави констатувати, що державне управління в галузі соціального захисту педагогічних працівників базується на розгалуженій системі державних соціальних гарантій,

які забезпечуються як Основним Законом, так і розгалуженою системою законів та підзаконних актів. Проте аналіз сучасного стану соціального захисту в умовах системних реформ доводить, що її ефективність на сьогодні не є достатньою. Низка практичних проблем досить чітко проявляється під час дослідження та визначення актуальних потреб працівників закладів освіти сучасного типу. Ефективне державне управління гарантує соціальну стабільність країни. Реформування освіти щодо підвищення якості освітніх послуг, яке сьогодні є реальністю життя Української держави, вимагає від державних органів управління виважених дій та довгострокових стратегій, які забезпечать гідний соціальний захист педагогічних працівників. Необхідно наголосити, що від успішності державної соціальної політики, яка насамперед повинна захищати особистість від різноманітних негативних впливів, залежить рівень життя сучасного освітянина, його особиста безпека та повага до честі та гідності сучасного педагогічного працівника.

Список використаної літератури:

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. С. 141.
2. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления: курс лекций. Москва: ОМЕГА-Л, 2004. 301 с.
3. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000. № 2017-III. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2017-14> (дата звернення: 29.02.2018).
4. Соціальні індикатори рівня життя населення: статистичний збірник / відп. за випуск О.О. Кармазіна. Київ : Державна служба статистики України, 2018. 204 с. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_sirn2017pdf.pdf (дата звернення: 16.03.2020).
5. Соціальний захист населення : статистичний збірник / відп. за випуск О.О. Кармазіна. Київ : Державна служба статистики України, 2018. 122 с. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_szn_2017.pdf (дата звернення: 16.03.2020).
6. Политика доходов и качество жизни населения / под ред. Н.А. Горелова, Санкт-Петербург : Питер, 2003. 653 с.

7. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
8. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984>.
9. Про відпустку : Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80/card2#Card>.
10. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
11. Галузева угода між МОН України та ЦК Профспілки працівників освіти і науки України на 2016-2020 роки від 15.12.2016 № n0001729-16. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001729-16/card2#Card>.
12. Баранова Н.П., Новікова Т.В Соціальні стандарти і соціальні гарантії в системі соціальної політики України. URL: <http://www.cpsr.org.ua/index.php> (дата звернення: 23.02.2020).
13. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/1058-15> (дата звернення: 25.05.2018).
14. Про затвердження Порядку забезпечення працівників бюджетних установ (зкладів) безплатним користуванням житлом з опаленням і освітленням відповідно до пункту «ї» частини першої статті 77 Основ законодавства України про охорону здоров'я, частини п'ятої статті 29 Закону України «Про культуру», абзацу першого частини четвертої статті 57 Закону України «Про освіту»: Наказу Мінпраці та соціальної політики, МОН, МОЗ та Мінкультури від 13.09.2006 № 341/651/619/769. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1193-06>.

Kravchenko T., Hrevtseva Ye. Modern condition of state administration social defence of pedagogical workers in Ukraine

In the article, it is carried out the analysis of basic features of state administration in the field of social defence of population, in particular educators, on the modern stage of development of Ukraine. The influence of educational transformations is analysed on providing of social rights guarantees of educators. The laws and regulations which carry out legal adjusting of the process of social defence of teachers are determined. It is underlined that for the sake of providing of person's necessity in material benefits and services, in forming financial resources, their realization, social standards, and guarantees must be determined for a public social policy.

On the basis of the research of modern scientific investigation, it is determined the idea of legitimacy that state social guarantees part of which are minimum social standards in the system of public welfare of population come forward simultaneously and element, and instrument, and mechanism of modern social defence as educators so other categories of population of Ukraine on the whole. It is marked the importance of the introduction of effective social standards as a standard and strategic vector ground of strategy of social development of the state and its social policy. The basic state social guarantees are determined, which are set by laws and realize citizens' constitutional right for the sufficient standard of life, and also special social guarantees for educators.

It is argued, that effective state administration guarantees the social stability of the country. It is marked that the reformation of education in relation to upgrading which today is the reality of the Ukrainian state life, requires from the management public organs the self-weighted actions and long-term strategies that will provide deserving social defence of educators. It is well-proven that from the progress of public social policy, which above all things must protect personality from the different sort of negative influences, depends on the standard of living of modern teacher, his or her personal safety and respect to honour and dignity of a modern educator.

Key words: state administration, social policy, social defence, state social guarantees, social standards, social necessities, vital functions, social support, local socio-economic programs.